

כשנשמתי חיבקה את דמעות היתום

מאת: מחמוד סינדיאני

פרחי הסתיו צרחו ועליהם בכו. עופותיו עצובים והחליטו להגר ללא חזרה. לחניו ומקצביו שאלו היכן המיתר החם וה'עוד' הרחום שמשרים שקט ושלווה, שזורמים בגוף ומחבקים את הנשמה על-מנת להתרומם גבוהה גבוהה?

ים החורף בכה, גליו געשו וקולותיהם גבהו והיכו בסלעים החירשים שנשארו ללא אותיות וללא שמות חוץ מחריטה של סמלים ותאריכים שחרטו אותם ידיים, לא ידיים אלא דמעות חמות, שזלגו מעיניהם של יתומים, כשהן מתלוננים ובוכים, שהם ללא בית וללא כנף ומסביבם עולים קולות חנוקים: "אבי... אבי... אבי האם אתה חוזר?!" הד הקול חוזר בחוזקה רבה ונושק את חרחור גלי הים הגועשים. מבין קולות אלה היה קול אחד רגוע, בעל תחינה, כמעט ולא נשמע, התבוננתי לכאן ולכאן, הסתכלתי למרומים ולאופק, אך ללא הועיל! אם כן, מניין מגיע קול זה ומי בעליו?!

שאלתי את אבני האביב, את עצי הקיץ, את הרי הגעש של הסתיו ואת שמש החורף הקר על מקור הקול, אך לא קיבלתי אלא שתיקה ודממה.

המתנתי בסבלנות עד שנכנס הליל וירדה החשכה במקום. התחלתי לשוחח עם הליל שמא יספק לי תשובה כדי לדעת מיהו הבעל של אותו קול, שבכל רגע הוא חודר לאוזני, אך הליל התעלה כמלכים וקישט את עצמו בכוכביו ובירח שבלט והאיר סביבו, ואמר בנימה שלא הצלחתי להבחין אם היא שאגת נמר או אריה.

היכן אתם בני אדם? הוי ללבבותיכם שלא מכירים רחמים? היכן הרחמים? היכן התחינה? היכן האהבה? היכן? היכן? היכן?

הפסקתיו ברוע ואמרתי לו: סבלנות, סבלנות! מה קרה? מה קרה? מדוע אתה כועס, ומה אכפת לך מאתנו?

כעסו עלה ואמר: אני המקשיב לתלונות הנבוכים, ורואה דמעות האלמנות והיתומים, אני השומע אנחת התינוק, ואנחות אם, וכאבי זקנים, אני הוא הסוד הכמוס והים העמוק והמטמון האבוד והדמעות התועות.

"הוי אלוהים"- אמרתי בלבי – מה זה? עד כאן? מה קורה לו? מה עניינו? מה הסיפור שלו? מלמלתי בביטויים אלה אגב תנועות גוף וידיים, חלקן מובן והחלק האחר סתום ללא פשר עד שאזרתי אומץ ושאלתי:

הוי ליל, אני רואה שאתה כועס, התוכל לספר לי מהו הדבר שהצית בלבך את אש הכעס והטביע פצע עמוק בגופך?

"אוי וגם אוי" כך פתח את תשובתו – "מניין אתחיל את דבריי, את מילותיי ואת הביטויים שלי, מקור שבט או מחום תמוז? אנחות תוכפות אנחות, וכאבים מסתעפים עם כאבים ויוצרים מנגנה של דמעות בים העצב. מתנגנת לה סימפוניה של התקווה והעצב עם החלומות כחלומו של "מג'ד". כן "מג'ד" התלמיד שאינו נעלם מזיכרוני כלל. דבק בי כפי שהאור דבק בשמש. "מג'ד" שחור העור, עיניים בורקות, שער שחור נתלה עד לתנוך האוזן שלו. "מג'ד" זה התלמיד ששמו חדר אל מעמקיי. נשמתי כרוכה בנשמתו. כל הלילה אני ער ומקשיב להד אנחותו. נקשרתי אליו מבלי להבין את פשר הקשר הזה. האם זה קשר של מורה עם תלמידו, קשר של אח עם אחיו או שמא קשר של חבר עם חברו?

הקשר שלי התחיל עם תלמידי "מג'ד" בהתקרב מועד חג "האם". העשרים ואחד במרץ, ביום זה בית-הספר מארגן פעילויות ותערוכות כאות הערכה והוקרה לאימהות. אינני יודע אם זה לרוע מזלי או ההפך, בכך שמילאתי תפקיד המחנך שנעדר באותו יום. וכשאר המורים של בית-הספר החלטתי להוביל פעילות, אך בסגנון שלי, שהוא קצת שונה מהאחרים, כך שהפעילות אינה מכוונת רק לאימהות, אלא גם הוקרה לאבות. התלמידים התבקשו לכתוב שני מכתבים: האחד לאם והשני לאב. לא אוכל לשכוח את הפנים החפות מפשע, הזוהרות, שהזוהר שלהן ניזון מאור הירח, שסירב להסתתר מאחורי העננים, על-מנת להשתתף בשמחת התלמידים ביום זה. לא אוכל לשכוח מיומנויות הידיים שהיו משרטטות את המילים וצובעות אותן בצבעים יפים, כאילו הן ביטויים של יהלום מקושט באבנים יקרות. צבעים כאן ושם, זוהרים, צבעי עץ ושמן. התלמידים מחליפים ביניהם את הביטויים, את הקישוטים ואת הציורים, כדי לבטא את רגשותיהם האמתיים ולהודות להורים על חסד הנעורים שהעניקו להם, לשני נרות שנשרפו על-מנת להאיר להם את הדרך "ההורים היקרים והאהובים".

בזמן שעניי מתבוננות במראה אהובי התלמידים, כשהם עסוקים, והחיוך ממלא את פניהם, עיניי נעצרו למראה תלמיד, שמרכין את ראשו על השולחן, ידו השמאלית מתחת לעיניו, לא יכולתי להתאפק, ניגשתי מהר אליו, ניסיתי להרים את ראשו, אך הוא התנגד בחוזקה, בכל זאת התכופתי והתבוננתי בפניו

והרמתי אותו, והינה דמעותיו החמות חובקות את ידיי, כאילו אומרות: אנא אל תעזוב אותי, הישאר אתי, ספק לי חום ונתינה, תמוך בי...

לא אכחיש שדמעות זלגו מעיניי כתחינה על היקר "מג'ד". אך בו זמנית הרגשתי ששערות גופי עומדות ומקישות על דלת לבי כשהן אומרות לי: קום הוי "מחמוד", מלא את תפקידך עתה, הירגע וחשוב היטב בטרם תנקוט כל צעד, תכנן, בדוק אחר כך תבצע, כדי להפיח רוח חיים חדשים בלב נער, שהגורל מנע ממנו חיבוק או חיוך או פינוק של האב. "כן, אתה המחנך, מחמוד, הוי המורה החרוץ", הרהרתי בלבי. לא עברו כמה רגעים והנה אני מנגב את דמעותיי, ופותח בשיחה עם "מג'ד" על הגורל ועל גזרת שמים, ואיך בן-האדם יכול להיזכר ברגעים היפים והמאוששים. כיוון שהזיכרון הוא פעמון שמצלצל בעולם השכחה, והוא המקל עלינו את כאבי הפרידה. התחלנו להיזכר יחד (כאילו אני מכיר את אביו היטב) מתפעל עם רגשותיו, צולל לעומק הזיכרון, החלפנו חיוכים וצחוקים עד שרכשתי את אמונו. זאת לאחר שהקדשתי לו פגישות שבועיות קבועות וביקורי בית, שללא ספק השפיעו עליו במיוחד. במהלך פגישות אלה הוא סיפר לי על רגעי השמחה והעצב שלו, הקשבתי לו, תמכתי בו, הבנתי אותו ככל שאוכל, לאחר כל זה הוא כבר תפס עוד חדר מחדרי לבי.

עקבתי אחריו יום יום, והתחלתי לשאוף אל המחר הזוהר והחלום העולים מעיניו (של מג'ד) הבורקות כברק הכוכבים בליל חשוך, וזריחת שאיפותיו כשמש המאירה את רקיע השמים...

כל המילים אינן מספיקות כדי לשטוח סיפור שממנו היו לי לקחים רבים. אמת, המורה המכובד והמוצלח, הוא המורה שיש לו כישרון להכיל ולחבק את נשמות תלמידיו וירומם אותן ויחד יעלו מעלה מעלה. הוא מתעניין בחייהם בקטנה ובגדולה, לא מעט תלמידים זקוקים מאוד לקרבה, לאהבה ולדאגה – כי המורה איננו רק עט או עיפרון או לוח או ספר או מחברת או הצלחה או כישלון, אלא המורה המוצלח הוא המורה הממלא בצורה מוצלחת תפקיד שחקן על הבמה, פעם אחת ממלא תפקיד המורה ופעם אחרת את תפקיד האב, האח, המדריך, המנהיג ולעתים גם את תפקיד האם. לכן מקצוע ההוראה, הוא מקצוע קדוש ואנושי, דרכו מתבטאת המציאות, וזורם הדם בעורקים של הגוף. כל אלה בבוא האביב הממלא את הטבע בפריחה יפה, מגוונת ובעלת ניחוח, לניחוח שלה מציצות הציפורים ומשמיעות לחן יפה מאוד הממלא את כל העולם.

אנו המורים חייבים להיות בוני העתיד (של התלמידים) כפרחי האביב וכציפוריו. נצייד אותם בידע ונטען אותם בהרבה אהבה, מרגוע ושלווה, ונפיץ את הניחוח שלנו בקרב מכרינו כדי להטביע את חותמנו כדרך חיים, שתאיר את דרכם במרוצת השנים הבאות.